

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาสำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้ครอบครัวแตกแยก จากความไม่พอ ปัจจุบันชุมชนในเมืองมักประสบปัญหาจากกระแสวัตถุนิยมความฟุ้งเฟ้อ ความฟุ้งเฟ้อ จนทำให้คนหลงเดินทางผิดตามกระแสสังคมนิยม ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มในการนิยมใช้สินค้าสิ้นเปลืองทำให้ไทยขาดดุลการค้า มีปัญหาด้านภาวะการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีพของประชาชนโดยรวม ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ประชาชนยังได้รับความรู้ที่ไม่เพียงพอ หรือบางคนอาจจะไม่สนใจ เพราะมีความสนใจในเรื่องปากท้อง มากกว่าสิ่งอื่น เนื่องจากปัญหาด้านการขาดความรู้ ขาดวินัยการใช้จ่ายเงิน ซึ่งทำให้เงินที่หามาได้แต่ละวันแทบจะไม่มีเหลือเก็บ เพราะไม่ทราบว่าค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปมีอะไรบ้าง และไม่มี ความประหยัด ไม่เก็บออม เมื่อไม่มีเงินก็กู้ยืมเงิน จึงทำให้เกิดปัญหาด้านหนี้สินตามมา เมื่อหนี้สินเพิ่มพูน ปัญหาทางด้านสังคมก็จะเกิดขึ้นปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุม อาชญากรรม และเรื่องอื่นที่ไม่พึงประสงค์ตามมา ประชาชนไม่รู้ปัญหาของตนเองที่เกิดจากการใช้จ่ายเงิน รู้แต่เงินที่หามาแต่ละวันไม่พอใช้ ไม่เกิดการออมหรือไม่มีเงินที่จะออม ดังนั้นทางแก้ปัญหา แนวทางหนึ่งก็คือการที่ชุมชน และประชาชนคนไทยควรจะต้องพึ่งพาตนเองรู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท ตามแนวทางปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทย ไม่ให้ประมาท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังนั้นหากประชาชนรู้จักความพึงพอใจ ความประมาณในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีวินัยการใช้จ่ายเงิน มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆ ก็จะลดน้อยลง ทางช่วยในการใช้จ่ายคือ

การทำบัญชี เพราะ การบัญชีคือ การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้รู้ข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตในครอบครัวดังนั้นสิ่งที่ตบใจหทัยการดำเนินชีวิตสำหรับครัวเรือนได้ดีคือ

บัญชีครัวเรือน ที่ไม่ได้หมายถึงเพียงการทำบัญชีหรือการบันทึกรายรับ-รายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึง การบันทึกข้อมูลในด้านอื่น ๆ ในชีวิต ในครอบครัว ของเรา เช่น บัญชีทรัพย์สินในบ้านเราในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงความรู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชน บัญชีภูมิปัญญาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนเรื่องราวในชีวิตของเรา เราจดบันทึกได้ทุกอย่าง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ชุมชน เรียนรู้ประเทศของเรา ดังนั้นหากประชาชนทำบัญชีรับ-จ่าย ก็จะทำให้รู้จักตัวเอง รู้จักความพอดี ทำให้ประชาชนมีเงินออม ไม่เป็นหนี้ปัญหาด้านสังคมลดน้อยลง เด็กที่เป็นประชากรต่อมาจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการศึกษา เข้าถึงระบบการศึกษาได้ง่ายขึ้น พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้อาณาเขตของประเทศมีความผาสุก และมั่นคง ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จึง

อยากให้ชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ จึงอยากศึกษาว่าสิ่งใดจะเป็นแรงผลักดันเพื่อให้ชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือน เมื่อชุมชนทำบัญชีก็จะสามารถบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การออม และสร้างความมั่นคงในชีวิตได้อย่างยั่งยืน

เหตุผลที่ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการทำการวิจัยในเรื่องนี้ เพราะว่าชุมชนนี้อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธนบุรีก็เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน และจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเป็นวิทยากรให้กับชุมชนในเรื่องบัญชีครัวเรือนเมื่อปีพ.ศ. 2555 ก็ได้ทำการสอนบัญชีครัวเรือนให้กับชุมชนบางไส้ไก่ และได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนบางไส้ไก่ ทั้งการผลิตกล้วย โขน เรือเล็ก ซึ่งเป็นของดีของชุมชนบางไส้ไก่ บ้างก็มีฐานะครอบครัวที่ดี บ้างก็พอกินไปวัน ๆ บ้างก็ฐานะกลับจนลง บ้างก็กู้เงินจากธนาคาร และบ้างก็กู้เงินจากนอกระบบมาลงทุนในการประกอบอาชีพ บางครอบครัวก็มีเงินไม่พอลงทุนหรือจ่ายชำระหนี้ทำให้มีหนี้สินจนถึงทุกวันนี้จึงอยากทราบสาเหตุของการเป็นหนี้สินและการไม่ออมเงินของชุมชนจึงได้ทำการวิจัยศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547(7)(8) ในการต้องการให้มีการศึกษาและหาแนวทางที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งการส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งนโยบายซึ่งเป็นแผนกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา พ.ศ. 2554-2556 ในส่วนที่ 6) กลยุทธ์ 10. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่ชุมชนและสังคม เนื่องจากการศึกษาทางด้านบัญชีเป็นการให้ความรู้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้าใจด้านการใช้จ่ายของครัวเรือนจนทำให้เกิดการออมเงิน ซึ่งจะทำให้ลดความเสี่ยงในชีวิตจากการไม่พอหรือไม่มีทำให้คุณภาพของชุมชนดีขึ้น ปัญหาหนี้สินก็จะลดลงดังนั้นการศึกษาศักยภาพคนต้นแบบด้านการออมเงินจะทำให้เกิดความเข้าใจว่าทำไมคนเราจึงเก็บออม ทำไมคนเราถึงมีความสุขในชีวิตเพราะมีรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่เหมาะสมที่ควร ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา พ.ศ. 2554-2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้นเพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนและพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามปัจจัยบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญรูจี
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชน ประมาณ 700 คน
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา 12 เดือน ตั้งแต่ 21 เมษายน พ.ศ. 2559 ถึง 20 เมษายน 2560

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ข้อมูลทั่วไป 1. เพศ 2. อายุ 3. สถานภาพ 4. ระดับการศึกษา 5. อาชีพปัจจุบัน 6. อาชีพเสริมนอกจากการทำงานประจำ 7. รายได้ในปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน 8. รายจ่ายในปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน 9. รายรับส่วนใหญ่มาจากแหล่งใด 10. สมาชิกในครอบครัว 11. เคยทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่

ด้านความรู้ความเข้าใจ Y_1

ด้านตระหนักรู้ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน Y_2

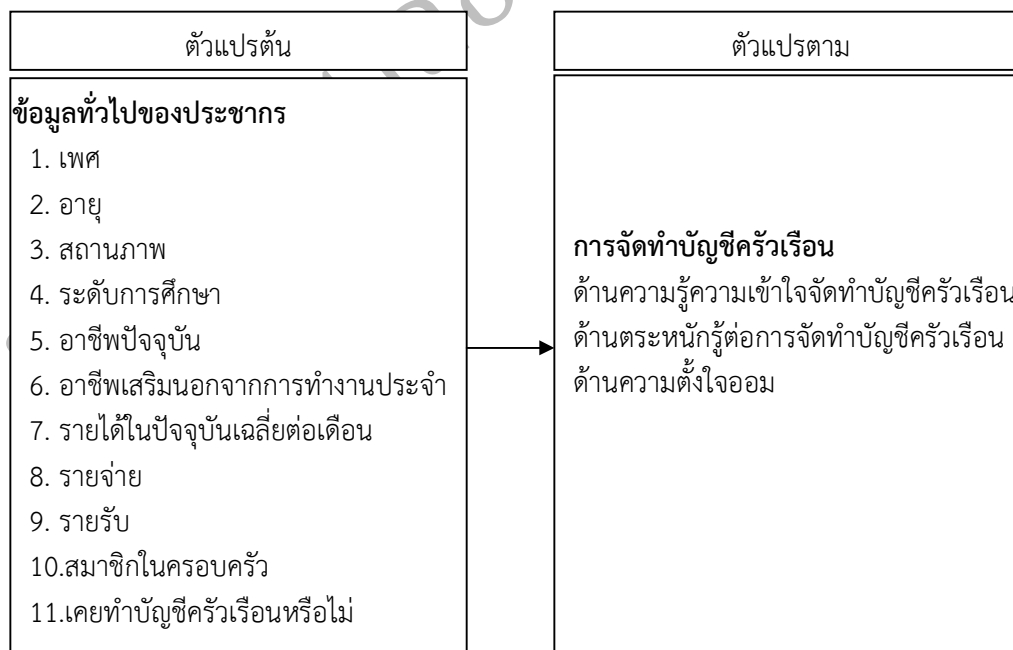
ด้านความตั้งใจออมในการใช้จ่าย Y_3

1.4 สมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันเกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงทิวรุจิ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

จากการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่แขวงหิรัญรูจี คาดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน
2. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษามาวางแผนและพัฒนาชุมชนต่อไปได้ในอนาคต
4. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี